

UDK 811.111:811.163.6:008

Nada Šabec

Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru

RABA SLOVENŠČINE IN ANGLEŠČINE V FIZIČNEM IN VIRTUALNEM PROSTORU

Pričujoči prispevek obravnava različne načine funkcioniranja slovenščine in angleščine v fizičnem in virtualnem prostoru današnjega sveta. Izpostavlja razlike med relativno homogeno angleščino in slovenščino, ki se govorita v okviru matičnih držav (ob upoštevanju notranje variabilnosti zaradi knjižnih in narečnih zvrsti), in med njunimi manj homogenimi oblikami, ki se rabijo izven njunih meja. Očiten je močan vpliv globalne angleščine na vse druge jezike, pri čemer slovenščina ni nikakršna izjema.

Gljučne besede: slovenščina, angleščina, prostor, globalizacija, jezikovne spremembe

The article discusses various ways in which Slovene and English function within the physical and virtual spaces of today's world. On the one hand English has undergone a process of differentiation into numerous mother tongue varieties, on the other we are witnessing tendencies toward its renewed homogenization in the role of a universal means of international communication. Special emphasis is placed on the influence of Global English on Slovene as well as on possible developmental trends.

Keywords: Slovene, English, space, globalization, language change

1 Uvod

Med najpomembnejšimi dejavniki, ki vplivajo na podobo in razvoj jezika, sta čas in prostor. V pričujočem prispevku se osredinjam na odnos med jezikom in prostorom; kjer se le-ta bistveno prepleta s časovno dimenzijo, pa dodatno osvetlujem tudi to plat jezikovnega razvoja in rabe. Čeprav vpliv obojega velja za vse jezike, je poudarek na dveh jezikih, ki sta v našem prostoru najbolj aktualna: slovenščini kot maternem jeziku okolja, v katerem živimo, in angleščini, ki trenutno v svoji vlogi globalnega jezika najmočnejše zaznamuje podobo slovenščine in njen bodoči razvoj.

Vpliv prostora na jezik je predmet raziskovanja različnih disciplin od klasične dialektologije do sociolingvistike in kontaktne lingvistike, saj koncept prostora ni enoznačen. Običajno ob njem pomislimo na geografsko razširjenost/razpršenost, ki se v jezikovnem smislu odlikava v regionalnih/nacionalnih zvrsteh jezika in znotraj le-teh v različnih ožje ali širše definiranih krajevnih narečjih. Druga, tudi že uveljavljena predstava o jeziku in prostoru se nanaša na družbeno razslojenost govorcev in na različne družbeno pogojene zvrsti jezika od knjižnega do pogovornega jezika, od slenga do sociolektov. V zadnjem času se takemu gledanju na odnos med jezikom in prostorom kot posledica globalizacijskih teženj na različnih področjih življenja in še posebej v komunikaciji pridružuje še tretja, virtualna dimenzija. V prispevku se

ob obravnavi vseh naštetih dimenzij temeljiteje posvečam prav na novo nastajajoči virtualni jezikovni krajini, ki se preko digitalnih medijev vedno jasneje izrisuje v današnjem svetu in sobiva s fizično.

2 Jezik in fizični prostor

2.1 Angleščina

Angleščina predstavlja enega najočitnejših primerov vpliva fizičnega prostora na razvoj jezika. Iz razmeroma nepomembnega jezika, ki se je najprej govoril le na angleških tleh, se je postopoma razširila na preostali teritorij Britanskega otočja in Irske, šla skozi dokaj nestabilne faze razvoja in se dokončno utrdila kot prevladujoči jezik države šele v 17. oz. 18. stoletju. Njena standardizacija je sovpadla z viškom gospodarske, trgovske, politične in vojaške moči države, to pa je pomenilo začetek kolonialne ekspanzije Velike Britanije v svet, z njo pa tudi t. i. britanskega jezikovnega imperializma (Phillipson 1992). Britanski imperij je na višku svoje moči obsegal četrtno sveta in angleščina se je govorila v afriških in azijskih kolonijah od Kenije do Indije, od Singapura do Hong Konga. Sčasoma se je začela v nekaterih elementih odklani od britanske norme, vzroke za to pa je treba iskati v ločenosti na novo osvojenih ozemelj od matične Britanije in v specifičnih razmerah, ki so vladale v posameznih kolonijah. V nekoliko samosvojo smer se je začela razvijati tudi na dveh drugih kontinentih, Severni Ameriki in Avstraliji.

V t. i. nacionalnem obdobju, ki je sledilo osamosvojitvi ZDA, se je pojavila še zavestna težnja, da bi se na novo pridobljena samobitnost izrazila tudi skozi jezik; in leta 1828 je Noah Webster izdal slovar, v katerem je zapisal t. i. amerikanizme. Prostorski dejavnik je tako bistveno prispeval k nastanku nove variante angleščine, ki do začetka 20. stoletja zaradi prestižnosti britanske angleščine v svetovnem merilu sicer ni igrala pomembnejše vloge, od konca 2. svetovne vojne dalje pa ima nedvomno primat na področju vpliva na druge jezike. Razlog za njeno prevlado ni toliko v številu njenih govorcev¹ kot v ameriški gospodarski in politični moči ter posledično v njenem kulturnem vplivu na preostali svet.

Tudi avstralska angleščina črpa iz okolja in od domorodcev, poleg tega je izrazito obarvana s *cockneyem*, nestandardnim narečjem nižjega londonskega delavskega razreda, ki je predstavljal glavnino prvih naseljencev.

V obeh primerih je v novem okolju prišlo do izravnavanja izredno močno zakoninjenih razlik med govorico višjih in nižjih družbenih razredov v Veliki Britaniji. Poleg geografske oddaljenosti sta pri tem pomembno vlogo nedvomno odigrala ameriška mobilnost in poreklo novih avstralskih prebivalcev.

Primerjava razvoja in pojavnih oblik angleščine na ozemljih, ki si jih je prisvojila Velika Britanija v času kolonializma, pokaže bistvene razlike med Ameriko, Kanado, Avstralijo, Novo Zelandijo in do neke mere Južno Afriko na eni strani, kjer se razvijajo nekakšne diaspore z rojenimi govorcji, ter med kolonijami jugovzhodne Azije in zahodne in vzhodne Afrike na drugi, kjer kolonialni gospodarji uvedejo angleščino

¹ Več rojenih govorcev imata mandarinščina in španščina.

kot uradni jezik administracije in šolstva, večinsko avtohtono prebivalstvo pa jo začne govoriti kot t. i. drugi jezik (Seidlhofer 2011). V drugem primeru gre predvsem za stik angleščine z različnimi jeziki domačih prebivalcev. Ti zaradi družbenih in gospodarskih pritiskov prevzamejo angleščino in jo nativizirajo, kar je vidno zlasti v izgovarjavi in besedju, deloma pa tudi v poenostavljenih ali specifično obarvanih slovničnih strukturah. Tako angleščino so mnoge države zaradi lažje komunikacije obdržale kot uradni jezik tudi po osamosvojitvi izpod kolonialnih oblasti (Crystal 2003).

Med jezikoslovci, ki so skušali na novo nastalo kompleksnost angleščine zajeti v sistematičen teoretični model, je najbolj znan Kachru (1985), ki govori o treh koncentričnih krogih razvoja/rabe angleščine. V prvi, notranji krog uvršča angleščino kot materni jezik, v drugega, zunanjšega variante, ki se govorijo v bivših britanskih in ameriških kolonijah, v tretjega, širitvenega pa angleščino v preostalem svetu, kjer sicer nima niti zgodovinskih korenin niti statusa uradnega ali drugega jezika, se pa množično poučuje kot tuji jezik.

Pomembna novost njegove klasifikacije je uvedba množinskega termina *angleščine*. Angleščine ne dojema več kot enotnega jezika v izključni lasti rojenih govorcev, ampak opaža v drugem krogu nastajanje novih angleščin, kakršne so npr. indijska, singapurska in hongkonška. Vse sicer povezuje angleški element, a vsaka od njih ima specifične lastnosti, zato jih obravnava kot enakovredne tistim iz prvega kroga. To mu sicer ne uspe v celoti, saj razlike ostajajo, in sicer v normativnosti. Samo angleščine iz notranjega kroga so namreč normotvorne in prav tem jezikovnim normam (največkrat britanski ali ameriški) se skušajo čim bolj približati tudi govorniki iz širitvenega kroga. V nasprotju z njimi so angleščine iz drugega kroga v procesu razvijanja lastnih jezikovnih norm. Gre za tako imenovane *svetovne angleščine* (*World Englishes*), ki jih zaznamujejo predvsem lokalno obarvana izgovarjava, besedje ter delna slovnična prilagoditev.

Kljub navidezni všečnosti ima Kachrujev model vrsto pomanjkljivosti. Ne gre le za nedoslednost v želji po obravnavanju vseh treh krogov kot enakopravnih, saj raba termina *rojeni govorec* implicitno daje prednost prvemu krogu, ampak predvsem za to, da model ne odslikava dejanskega stanja na terenu.

Problematičen je predvsem tretji krog, kjer se angleščina širi preko izobraževalnih sistemov in medijev ter postaja bolj kot katerikoli jezik v dosedanji zgodovini prevladujoči jezik znanosti, tehnologije, trgovine, turizma, prometa, popularne kulture in drugih področij delovanja. V mnogih državah prihaja do družbene dvojezičnosti, kjer se nerojeni govorniki angleščine ne učijo več primarno za komunikacijo z rojenimi govorniki, pač pa jo v duhu internacionalizacije/globalizacije uporabljajo kot univerzalno sredstvo medsebojnega sporazumevanja z drugimi nerojenimi govorniki. Število nerojenih govorcev angleščine je že za nekajkrat preseglo število maternih govorcev. Njihova angleščina je zaradi različnih stopenj jezikovne kompetence in zaradi vpliva različnih materinščin notranje izredno variabilna, v splošnem pa vendarle teži k ponovni homogenizaciji, nekakšni svetovni, mednarodni oz. globalni angleščini. Primarni cilj govorcev ni več posnemanje britanske/ameriške norme, ampak učinkovita komunikacija; angleščina se rabi kot *lingua franca*.

Kachru sam je svoj model skušal modificirati, a vanj še vedno ni uspel zajeti vse pestrosti dejanskega jezikovnega stanja v svetu. Ostalo je veliko izjem in sivih lis,

navsezadnje tudi prvi krog ni rezerviran izključno za rojene govorce, saj so npr. v ZDA velike izseljenske skupnosti (npr. špansko govoreče), ki v prvih generacijah ne govorijo angleščine kot maternega jezika, v mnogih deželah po svetu, kjer angleščina nima statusa prvega jezika, pa najdemo manjše ali večje enklave, recimo britanskih zdomcev (npr. v Toskani, pa tudi v našem Prekmurju).

Med alternatavnimi shemami omenjam McArthurjevo (2002), ki razlikuje le med rojenimi in nerojenimi govorcami, in Modianovo (1999), ki uvede termin *angleščina kot mednarodni jezik (EIL)*. Obe kot razlikovalni kriterij upoštevata izključno stopnjo kompetence njenih govorcev.

Problem predlaganih modelov ni toliko v shematičnem prikazu kot v praksi, saj zaradi velike stopnje variabilnosti nobeden ne zmore v celoti pojasniti izredno nestabilne in izmuzljive jezikovne situacije. Poskusi kodificiranja stalno spreminjajoče se angleščine (Ferguson 2009) ne ponujajo zadovoljivih odgovorov, ampak prej odpirajo nova vprašanja. Naštejmo jih le nekaj: Kako določiti normo angleščine kot lingue france, da bi se je lahko učili? Katere elemente upoštevati pri njeni kodifikaciji, saj vsak govorec prinaša vanjo vplive lastne materinščine? Ali naj se je za sporazumevanje z nerojenimi govorcami učijo tudi tisti, ki jim je angleščina materni jezik? Kako praktično bi bilo učenje globalnega jezika? So ljudje zanj motivirani ali se morda raje učijo ameriške angleščine, za katero se zdi, da ima večji vpliv? Kako obravnavati angleščino v Evropski uniji (dalje EU)? Ta ima sicer 24 uradnih jezikov, a se v praksi kot delovni jeziki uporabljajo le angleščina, francoščina in nemščina. Angleščina nedvomno prevladuje, hkrati bruseljska birokracija vanjo vnaša nekatere tipične izraze, ki jih ameriška in britanska angleščina ne poznata. Take so nove zloženke, kot npr. *member state* in *country candidate*, ali besede kot sta *cohesion* in *state aids*, kjer se prva rabi v novem pomenu, druga pa v množinski obliki, kar je v nasprotju s pravili standardne angleščine. Prav tako predstavlja problem izgovarjava nekaterih fonemov, ki jih v drugih evropskih jezikih ni, medtem ko v slovnici pogosto prihaja do poenostavljanja, zlasti v rabi časov.

Ali so to napake ali gre za jezikovne spremembe v procesu nastajanja in za legitimno novo varianto angleščine? Ima torej angleščina v EU status tujega jezika ali že prehaja v fazo, ko kaže značilnosti drugega jezika, nekakšne *evro-angleščine*? Kako je z rabo angleščine med govorcami sorodnih jezikov, ki se kljub medsebojni razumljivosti lastnih jezikov velikokrat raje odločijo za angleščino in se s tem izogonejo občutljivemu vprašanju njihove prestižnosti/enakopravnosti (npr. v skandinavskih deželah pa tudi že v državah, ki so nastale po razpadu bivše Jugoslavije)? Vsako od teh vprašanj bi si zaslužilo poglobljeno obravnavo, a bi to preseglo okvire pričujočega prispevka.

2.2 Slovenščina

Celovit prikaz vpliva fizičnega prostora na slovenščino bi zahteval tudi obravnavo njene narečne in siceršnje razslojenosti v Sloveniji in v zamejstvu, a se v razpravi omejujem na njen stik z angleščino. Najbolj nazorno je ta stik viden v izseljenskem okolju angleško govorečih držav, kakršni sta ZDA in Kanada, verjetno pa se bistveno

ne razlikuje niti avstralska situacija, kamor so se v preteklosti izseljevali – in se danes ponovno izseljujejo – številni Slovenci.

Rezultati mojih dolgoletnih raziskav med amerškimi in kanadskimi Slovenci (Šabec 1995, 1997, 2007, 2011b) razkrivajo, da sta dejavnika, ki najbolj vplivata na njihovo jezikovno rabo, fizična odrezanost od matične domovine in vrženost v ogromen angleški govorni prostor. Prvi pomeni prekinitev stika z živim jezikom doma, drugi veliko dovzetnost za vpliv dominantne angleščine v novem okolju. Posledica so različne stopnje dvojezičnosti in prilagajanja angleščini, ki se v praksi kažejo na različne načine tako za posameznike kot za celotne skupnosti. V funkcionalnem smislu sta prilagajanje jeziku novega okolja ter jezikovna izbira v posameznih situacijah in z različnimi sogovorniki odvisna zlasti od časa priselitve in od generacijske pripadnosti priseljencev. Prva generacija, rojena v Sloveniji, še govori slovensko, čeprav velikokrat nekoliko arhaično. Za pripadnike te generacije najbrž najbolj drži t. i. »geografska triada pripadnosti«, o kateri piše Vertovec (1999) in je sestavljena iz njihovega odnosa do novega okolja, mita o starem kraju in predstave o novi skupnosti v diaspori. Pripadniki druge generacije so praviloma najbolj dvojezični, ker imajo možnost komuniciranja tako s slovensko govorečimi starši kot z otroki, ki so se angleščine naučili v šoli. Tretja generacija govori pretežno angleško.

Prostorska ločenost skupaj s časovno dimenzijo torej vpliva na nižanje kompetence v slovenščini, stik z angleščino pa na njen vedno močnejši vpliv in na vedno trdnejšo vpetost priseljencev v novo jezikovno okolje. Cikel opuščanja maternega jezika, ki je tipičen za priseljence s konca 19. stoletja in iz prve polovice 20. stoletja, se pri tistih, ki so v Severno Ameriko prišli po koncu 2. svetovne vojne, še nekoliko pospeši, saj je upad znanja slovenščine že pri drugi generaciji precej izrazitejši. Gre za opazen jezikovni premik od slovenščine k angleščini, ki se v strukturalnem pogledu kaže kot sposojanje ali kodno preklapljanje ter v vedno večjih poenostavitvah ali opuščanju slovenskih jezikovnih vzorcev na eni strani in približevanju angleškim na drugi. Jezik izgublja praktično sporazumevalno vrednost in ostaja pomemben le na simbolni ravni kot gradnik etnične identitete. Opustitev slovenščine na ravni izseljenških skupnosti se zdi na dolgi rok neizogibna, čeprav se možnosti za tiste motivirane posameznike, ki želijo jezik ohraniti, s pojavom virtualne komunikacije izboljšujejo. To je prednost, ki je pripadniki starejših generacij niso imeli.

Drugo okolje, kjer prihaja do stika z angleščino, je bližje domu, v Sloveniji. Če zanemarimo prve posredne stike preko nemških pisnih virov iz 17. in 18. stoletja, lahko o resnejših angleških vplivih govorimo šele po koncu 2. svetovne vojne z uvedbo pouka angleščine kot glavnega tujega jezika v slovenske šole. To in pa fascinacija s tehničnim napredkom in modernim življenjskim slogom zahodnega sveta sta bila glavna vzroka za sposojanje angleških besed s področja zabavne in filmske industrije, športa, tehničnih izumov in drugega, kjer ni bilo domačih ustreznic (npr. *golf, parkiranje, astronavt*). Postopnost prevzemanja tujih besed je omogočila njihovo popolno prilagoditev slovenščini v izgovorjavi in pisavi² ter v oblikoslovnem in besedotvornem smislu.

Začetnemu obdobju vpliva britanske angleščine je sledil močan vpliv ameriške popularne kulture in z njim ameriške angleščine. Slovenščina je intenzivno prevze-

² Z redkimi izjemami tipa *jazz – džez, jeans – džins*.

mala posamezne besede (npr. *hit*, *resetirati*, *partner*) pa tudi cele sintagme in kalke (npr. *hitra hrana*, *videospot*, *deloholik*) ter hibridne strukture (npr. *hip hop scena*, *off shore* območje, *all-inclusive* ponudba). K popularnosti angleščine so znatno prispeli mediji, zlasti televizija s predvajanjem ameriških filmov in nadaljevank. Hkrati so ljudje ob povečani mobilnosti in vedno pogostejših potovanjih v tujino spoznavali praktično vrednost znanja angleščine; stik z njo je postajal vse oprijemljivejši. Prihaja celo do tvorbe pseudoanglizmov (npr. *golman*).

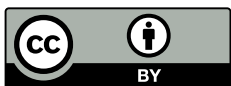
Če je na začetku vzrok sposojanja iz angleščine predvsem nuja po zapolnitvi leksikalnih vrzeli, so v nadaljevanju vzroki zanj največkrat prestižne narave. Angleške besede mnogi dojemajo kot imenitnejše, vrednejše in bolj sofisticirane od domačih. Koliko je to upravičeno, koliko pa gre pri tem le za pomanjkanje samozavesti pri izražanju v materinščini in za pretirano posnemanje tujih kulturnih in jezikovnih vzorcev, je stvar presoje, vsekakor tovrsten vpliv angleščine na slovenščino velikokrat prispeva k tvorbi nekaterih sopomenk in k stilističnim, semantičnim in konotacijskim spremembam v rabi nekaterih besed. Angleški vpliv na besedje, v nekoliko subtilnejši obliki pa tudi na skladnjo, je tako rekoč vseprisoten in ga je zlasti v medijih, oglaševanju, poslovnem okolju, znanstveni in strokovni publicistiki in v jeziku mladih nemogoče spregledati.

3 Jezik in virtualni prostor

3.1 Angleščina

Že dotlej vodilni vlogi angleščine v mednarodni komunikaciji je v 90. letih 20. stoletja dal dodatni zagon tehnološki napredek, ki je sovpadel z ekonomskimi in političnimi težnjami po globalizaciji. Rodil se je internet in z njim možnost hipne komunikacije kogarkoli s komerkoli in kjerkoli v svetu. Z digitalizacijo se je svet dobesedno skrčil, se povezal preko elektronske pošte, blogov, forumov in družbenih omrežij, velik del komunikacije, ki je bil v preddigitalni dobi v celoti odvisen od prostorskih in časovnih omejitev, pa se je preselil v virtualni svet. Revolucionarnost tega izuma je po vplivu, ki ga ima naše vsakodnevne aktivnosti, najbrž še najbližje vplivu, ki ga je imela v preteklosti iznajdba tiska. Nobenega dvoma namreč ni, da je internet za vedno spremenil naše dojemanje prostora (in časa), s tem pa tudi naš pogled na komuniciranje z drugimi.

Komuniciranje ni več zaprt v okviru govornih skupnosti, ki jih na omejenem teritoriju medsebojno povezujejo sorodne norme jezikovne rabe, ali na razmeroma počasne stike preko navadne pošte in telefonskih linij. Postmoderno obdobje prinese digitalizacijo in z njo možnost komunikacije ne glede na geografske omejitve. Posamezniki vzpostavljajo medsebojne stike na globalni ravni, pri čemer jih vodijo sorodni poklicni in/ali drugi interesi. Po želji si ustvarjajo svoj osebni prostor neodvisno od realnega in fizičnega prostora in vstopajo v komunikacijo s pripadniki drugih kultur, pri čemer gre lahko za daljše/trajne stike, lahko pa tudi za stike za enkratno ali trenutno rabo. Določata jih torej interakcija in mreženje, zaradi česar angleščina postane »neteritorialna ali postgeografska« (James 2008), zanjo pa so značilna številna odstopanja od britanske/ameriške norme.

Angleščina tako nastopa v funkciji bolj ali manj univerzalnega sredstva sporazumevanja na svetovnem spletu. Tudi če ta ne bi bil ameriška iznajdba, bi na njem najbrž prevladala angleščina, saj po nekaterih ocenah kar četrtnina svetovnega prebivalstva govori angleško (Crystal 2006). Večina so nerojeni govorniki angleščine, tako da njihova kompetenca v jeziku niha od komaj zadostne do zelo dobre. V zadnjem času postaja internet sicer bolj večjezičen, a je bilo leta 2013 še vedno 55 % vseh najpogosteje uporabljenih spletnih strani v angleščini³, drugi jeziki na internetu pa so prežeti z močnim angleškim vplivom.

Internetni jezik⁴ je posebna oblika diskurza, ki se v marsičem razlikuje od običajne angleščine. Do odstopanj od norme prihaja zaradi internetnih uporabnikov, ki ob različnih stopnjah jezikovne kompetence v angleščino prenašajo vplive svojih maternih jezikov, posledica česar je delna »kreolizacija« (Hannerz 1992) ali hibridizacija internetnega diskurza. Tako poznamo *Spanglish*, *Japlish*, *Chinglish* in druge »mešanice« angleščine z drugimi jeziki, v primeru slovenščine pa *Sloglish* (Šabec 2011a).

Vzroki odstopanj so povezani tudi s samo tehnologijo, ki narekuje hitrost in format komuniciranja, ter z dinamiko družbenih odnosov, ki so se v obdobju digitalizacije globalizirali, multiplicirali in intenzivirali. Nove komunikacijske prakse nam omogočajo simultano prisotnost na več mestih hkrati, sočasno izvajanje več nalog, aktivno vključevanje v video konference, virtualne sestanke, forume, spletne klepetalnice, debate na družbenih omrežjih in podobno in to kjerkoli po svetu ne glede na geografske, politične in kulturne meje. Zaradi izredne hitrosti prenosa sporočil in celo možnosti sinhrono in/ali večkodne komunikacije so torej za internetni diskurz značilne neposrednost, spontanost in nizka stopnja formalnosti. Je torej nekakšna nova vmesna oblika diskurza, ki v sebi združuje elemente tako govorjenega kot pisnega jezika.

Če je internet spremenil prostor v praktično nerelevantno kategorijo, saj nam odpira možnosti komuniciranja z vsem svetom ter sočasno prisotnost na več krajih in v različnih kontekstih, nam po drugi strani prav zaradi tega bistveno krči čas, ki nam je na voljo za poglobljeno komunikacijo. Po eni strani nam ponuja neskončno število možnosti in nas mami z navidezno svobodo, po drugi strani neselektivna raba brez napore in minimalne refleksije največkrat ne daje zaželenih ali smiselnih rezultatov. Zdi se, da je jezikovna raba v virtualnem svetu v nekem smislu postala odsev siceršnjega obnašanja v potrošniški družbi, ko ljudje pod časovnim pritiskom hlatajo za čim več in čim hitreje in velikokrat delijo svoja mnenja in sporočila s svetom, še preden uspejo dodobra izoblikovati svoje misli. Hkrati in takoj želijo biti povsod, posledica večopravnosti pa je razpršena pozornost, ki se najbolj očitno kaže v neupoštevanju slovničnih in pravopisnih pravil ter v ohlapnem in površnem izražanju. To je z vidika norme negativno, je pa mogoče na novodobni način sporazumevanja pogledati tudi s pozitivne plati: za tovrstni diskurz je značilna tudi kreativnost in odprtost za jezikovne inovacije.

³ Podatek W3Techs, najbolj zanesljive tehnologije za zbiranje in analizo statističnih podatkov o dogajanju na internetu.

⁴ Tudi *netspeak*, *webspeak*, *globespeak* ter *weblish* in *netlish* (iz web + English in net + English).

Preden o tem podrobneje spregovorimo v delu o slovenščini, je treba izpostaviti še en pomemben vidik hitro naraščajočega vpliva virtualnega prostora na fizični svet. Če se je na začetku zdelo, da gre pri virtualni komunikaciji za nekakšno vzporedno, a ne popolnoma resnično kategorijo, se je to kmalu izkazalo za zmotno. Virtualna komunikacija je postajala vedno resničnejši del našega vsakdanjika in danes ugotavljamo ne le, da se virtualni in fizični svet prepletata, ampak da se elementi virtualne komunikacije vedno intenzivneje prenašajo v fizični svet in ponekod celo izpodrivajo tradicionalne načine sporazumevanja. Spletne izdaje tiskanih medijev, ki omogočajo sprotno ažuriranje podatkov in komentiranje bralcev, in vključevanje tvitov v televizijske prenose ob raznih glasovanjih/volitvah sta le dva primera, ki ponazarjata potencial novega načina komuniciranja. Odločitev posameznika, da v virtualnem prostoru ne želi sodelovati, pomeni dejansko izločenost iz pomembnega dela dogajanja, saj se velik del javnega življenja odvija preko spletnih strani (npr. vladne institucije, uradne ustanove, združenja, podjetja). Za vsakega posameznika je mogoče ugotoviti, ali ima aktivno digitalno življenje že po besedju in stavčnih strukturah, ki jih uporablja v realnem življenju (Gamble 2007). In ker je takih vedno več, je tudi vpliv virtualnega komuniciranja ne le v globalnem, ampak tudi v lokalnem okolju vedno močnejši, jezikovna raba pa vedno fleksibilnejša in dovtetnejša za inovacije in jezikovne spremembe.

3.2 Slovenščina

Vse napisano načeloma velja tudi za slovenščino, katere rabo v virtualnem prostoru še bolj kot sicer zaznamuje velika odprtost za angleške vplive na skoraj vseh jezikovnih ravneh od besedja do skladnje in pravopisa. Kljub temu da tudi v elektronsko posredovanih besedilih obstajajo razlike v stopnji formalnosti in upoštevanju jezikovnih pravil glede na to, kdo jih tvori, komu so namenjena in kakšen je njihov cilj in da so uradne spletne strani raznih institucij v glavnem zgledno urejene, vendarle velika večina internetnih uporabnikov pri komunikaciji posveča bistveno manjšo pozornost samemu jeziku, večjo pa hitrosti, učinkovitosti in interaktivnosti. Besedila so zato večinoma kratka, zgoščena⁵, kar pomeni, da v njih ne najdemo raznih vpljudnostnih formul in dolgih, pravilno oblikovanih povedi, pač pa da gre velikokrat za "na hitro skupaj nametane" misli, krajšave, akronime in podobno. Predvsem pri mladih, za katere so družbena omrežja postala primarno mesto medsebojnega komuniciranja, opazamo velika odstopanja od norme ter željo po spontanosti, kreativnosti in sproščenosti. Gre za elemente internetnega slenga (npr. kombinacije črk in števil), ki je nepoučenim nerazumljiv, a je plodno področje za vsakovrstne jezikovne inovacije. V skladnji poleg besednega reda, ki bolj ali manj sledi pravilu »piši, kot govoriš« (npr. *mišn imposibl*), ni ujemanj, pogosto najdemo vpliv angleškega besednega reda (npr. kopičenje samostalnikov namesto kombinacije samostalniške besede z levim prilastkom). V besedilih praviloma mrgoli tipkarskih napak, pisava je največkrat namenoma nekonvencionalna: opuščanje ali naključna/napačna raba ločil in velikih začetnic, v slengu tudi pretirana, kričeča raba klicajev, vprašajev in drugih ločil, dodajanje

⁵ Npr. Twitter omejuje dolžino besedil na točno določeno število znakov.

emotikonov,⁶ pisanje slovenskih črk č, š in ž brez strešic, raba črk angleške abesede (w, y, x) in znakov (npr. &) in podobno. Če spregledamo možnost, da je delni vzrok za to lahko pomanjkljivo jezikovno znanje, gre pri namerni rabi omenjenega nedvomno za izraz individualnosti in kreativnosti. Predvsem v blogih in tvitih je veliko besednih iger, izvornih metafor in zanimivih struktur. Angleščina igra pri tem pomembno vlogo, saj se njeni elementi prepletajo s slovenskimi, včasih na ravni prevzetih besed, včasih z daljšimi vrivki ali celo celimi povedmi in odstavki (sposojanje in kodno preklapljanje).

Za ponazoritev navajam tri naključno izbrane primere z interneta. V prvem gre za rabo internetnega slenga na forumu, v drugem za sicer nekoliko bolj urejeno, a še vedno precej angleško obarvano spletno stran, ki se promovira kot *Initiative Start: Up Slovenia – Partnerstvo za globalni konkurenčen nacionalni startup ekosistem*, tretji pa je izraz ne tako redkega ambivalentnega/defetističnega odnosa do slovenščine.

- Ejjj acitivity večeri so awesome. :D -je mama spet bolna, aaaaa počutim se kot da postajam apatična, ampak ni ... joto in dns zvečer kostanj, končno, prvič letos <3 -kostanj in meh belly..feels so fineee..kostanj in meh belly..ill eat it all the timee..(cartman voice) :hearts
- Napisal/-a ..Evelyn. (*Cosmopolitan* 2014)
- Kaj je Start:up leta?/.../ Tekmovanje Start:up leta je namenjeno celovitemu spodbujanju razvoja inovativne podjetniške aktivnosti in podjetniške kulture v Republiki Sloveniji. Temelji na motiviranju za podjetniško akcijo v okviru slovenskega **Start:up road-show-a**, praktičnih usposabljanj za dodelavo poslovnega načrta in izmenjavi izkušenj in dobrih praks ter mreženju v okviru podjetniškega foruma **100% Start:up** ter mednarodne podjetniške konference **PODIM**. Tekmovanje zaokrožajo izbor, promocija in nagrajevanje najbolje spisanega poslovnega načrta in najboljših start-up podjetij. (Startup 2014)
- Hm...premalo nas je da bi se borili proti angleškemu jeziku. Jaz se proti njemu borim z uporabo nemškega, sam dvomim da je kaj boljše zaradi tega.=) Slej ali prej nas bo požrl kak tuj jezik, ker smo premajhni. Slov. j. manjka precej besed oz besednih zvez. Ampak uporabljam ga še kar naprej...whatever! (Mavrični forum 2014)

Ne preseneča le veliko število angleških besed, ampak tudi sam način njihovega vključevanja v sicer slovenska besedila. Če so se v preddigitalnem obdobju angleške besede večinoma »prijele« šele po obdobju prilagajanja in se na koncu v rabi niso razlikovale od drugih slovenskih besed, danes časa za adaptacijo, kaj šele za jezikoslovno presojo o njihovi ustreznosti ni več. Besede, ki so v nekem trenutku aktualne, npr. v Ameriki, se v naslednjem trenutku že pojavijo na slovenskem spletu. Primer take besede je *selfie* za avtoportret, posnet z mobilnim telefonom, ki ga delimo po internetu. Tako fenomen kot beseda sta z bliskovito naglico obnorela ves (predvsem mlajši) svet in se razširila tudi k nam. Pri tej besedi sicer ni težav z izgovarjavo, pa tudi pisava ni posebno zahtevna, čeprav se pojavlja v dveh oblikah (*selfie/selfi*). Bolj problematični so primeri, kjer gre za težje razumljive besede ali besedne sklope, ki so tistim, ki ne znajo angleško

⁶ Emotikon kot simbol za izražanje čustev/razpoloženja v digitalni komunikaciji je tipičen primer novodobne besede, ki je osvojila internet tako hitro, da o njenem slovenjenju ni bilo časa niti razmišljati.

ali se ne ukvarjajo z nekim specifičnim področjem, nerazumljive. Če so bili taki primeri še pred časom v tiskanih medijih običajno navedeni v poševnem tisku ali navednicah in pospremljeni z razlago, tega v zadnjem času skorajda ni več ali pa je v besedilu tako skrito, da se mora bralec za to, da najde razlago, pošteno potruditi. Zdi se, da pisci besedil jemljejo znanje angleščine za samoumevno in se jim ne ljubi angleškega dela besedila več niti posebej označiti. Navajam nekaj primerov naslovov iz tiskane in spletne izdaje Večera, ki gredo očitno v smer hibridizacije jezika:

- *16 dni vrhunskega street fooda* (Raddobrojem 2014)
- *Home staging trka na slovenska vrata* (VEROVNIK 2014: 6).
- *Šest metrov v zrak in v Dravo. Blazing.* (HREŠČAK 2014: 19)

Drug naslov iz Nedela *Bote še? Ja, Satisfaction!* (KALIŠNIK 2014: 20) ponazarja, kako jezik virtualnega sveta teži k vedno večji neposrednosti in postaja vedno bolj podoben pogovornemu jeziku. Je glasen, senzacionalističen, tabloiden, trudi se pritegniti pozornost, zato se ne ozira na obliko. Koncentracija piscev je kratkoročna, vse je podrejeno čim hitrejšemu prenosu informacij, zaradi česar trpita vsebina in natančnost izraza. Časovni pritisk velikokrat botruje tudi etično nesprejemljivemu prepisovanju (t. i. *copy paste*), nerodni skladnji, ki spominja na angleško (npr. *stress menedžment program*), napačnim prevodom (npr. *partisan mind* preveden kot *partizanski um*⁷ namesto *strankarski um*) in rabi lažnih prijateljev (npr. *simpatizirati* v pomenu *sočustvovati* ali v zadnjem času zelo priljubljene in že skoraj uveljavljene besede za glavnega kuharja/kuharskega mojstra v dveh pravopisnih inačicah *šef/chef*⁸). V kombinaciji z željo po vključitvi v globalno družino, po biti zraven in v toku dogajanja se mnogokrat pojavljajo tudi kalki, ki se še niso udomačili in niso nujno razumljivi širšemu občinstvu (npr. *stopiti iz omare*⁹). Nekateri doživijo usodo enodnevnih, drugi utegnejo na dolgi rok preiti v splošno rabo (npr. *ob koncu dneva – at the end of the day*). Jezikovno rabo danes torej močno zaznamujejo hiter tempo življenja, komercializacija in stanje fluidnosti, kar ima po eni strani za posledico nižanje standardov, po drugi pa odpira vrata potencialnim spremembam.

3.2.1 Vprašanja in dileme

Na novo definirani pojem prostora, povečana mobilnost na vseh področjih delovanja in globalizacijski pritiski nas silijo v spremembo življenjskega stila. Prinašajo doslej neslutene možnosti povezovanja s svetom, hkrati pa odpirajo vrsto vprašanj in dilem tako za posameznika kot za družbo.

Kaj pomeni na primer, če mlad človek piše blog v angleščini ali mešanici angleščine in slovenščine? Je namenoma izbral angleščino, ker se identificira s sovrstniki po svetu? So v to skupino vključeni tudi slovenski sovrstniki, on pa jih nagovarja v

⁷ Partizanski um (*partisan mind*) je splošni izraz za povsem ideološko in pogosto militantno filtrirano realnost, ki ne vsebuje več logike, ampak zgolj lojalnost. (IHAN 2014: 9)

⁸ »Zato smo se odločili – če ljudje (še) ne gredo do najboljših chefov, jih bomo pa mi pripeljali k njim,«
pojasni Mencinger, ki ni samo idejni oče temveč tudi producent SladoLenta. (Lent 2014)

⁹ »Treba je bilo stopiti iz omare«. Istospolno usmerjeni športniki niso več tiho. (KOŠTI 2013: 32)

angleščini? V tem primeru gre najbrž za to, čemur Bugarski (2006) pravi *angleščina kot dodatni jezik*, jezik torej, ki nima le funkcije sporazumevanja, ampak je tudi simbol sodobnega življenjskega stila in izraz generacijske identitete mladih po svetu. V podobno kategorijo bi lahko uvrstili tudi marsikaterega strokovnjaka ali poslovneža, ki se istoveti izključno (ali vsaj raje) z globalnim, lokalno pa podcenjuje. In mu morda raba angleščine služi kot alibi, da se mu ni treba truditi z ubesedovanjem zahtevnejših konceptov v slovenščini?

Če se vrnemo k našemu blogerju¹⁰ in vidimo, da si je izbral tudi angleški vzdevek, gre morda res za vprašanje identitete, še posebej, ker anonimnost interneta omogoča vsakovrstne manipulacije z izbiro poljubnih, lažnih, večplastnih in spreminjajočih se identitet. Ali je v primeru, da ne piše izključno v angleščini, ampak v hibridni različici obeh jezikov, prevladujoča raba medmetov čustvovanja (npr. *ouch, wow, ups*) znamenje, da se lažje izraža v angleščini kot v slovenščini in da mu je angleščina intimno bližje? Po drugi strani je možno, da vsaj zavestno sploh ne razmišlja o identiteti in mu služi angleščina kot nevtralnno in izključno pragmatično sredstvo za doseg čim širšega občinstva. Ali gre za prestižno dokazovanje znanja angleščine? Ali morda za nezmožnosti izražanja v slovenščini in za nekakšno poljezičnost ob tem, ko ni usvojil, kaj šele pontranjih pravil slovenščine?

S podobnimi vprašanji kot pri jezikovni rabi posameznika se soočamo tudi na širši, družbeni ravni. Kakšna je vloga slovenščine danes, kako se umešča v hitro spreminjajoči se prostor, fizični in virtualni, kako se spreminja, ali je še pomembna v smislu nacionalne identitete ali se morda utaplja v vsesplošni komercializaciji in se pomika v smeri marginalizacije in krnitve svojih funkcij? Dejstvo, da je posledica pretirane rabe anglizmov tudi manjša razumljivost in da se le-ti iz strokovno-znanstvenih besedil širijo še v druge zvrsti, zlasti v publicistično in praktično-sporazumevalno (Kalin Golob 2008), opozarja na možno nevarnost, zato skrb za to, da slovenski jezik ostane funkcijskozvrstno popoln, nikakor ni odveč. Za polnokrvni razvoj slovenščine je nujna odgovorna in dobro premišljena jezikovna politika, ki ji mora zagotoviti ustrezno mesto v javnem življenju vključno z visokim šolstvom in znanostjo. Le tako lahko ohranjamo ustrezno raven jezikovne in (med)kulturne osveščenosti, preko katere se v sodelovanju z drugimi izraža naša samobitnost.

Ob napisanem je jasno, da se vplivu angleščine ne moremo niti ne želimo izogniti. Slovenščina je bila vedno odprta za vplive iz drugih jezikovnih okolij in taka mora ostati tudi v odnosu do angleščine, saj jo to ohranja aktualno in bogati njeno izrazno moč. Najbrž bo sčasoma marsikatera struktura, ki danes zveni »angleško«, postala čisto sprejemljiva. Jezikovne spremembe so del življenja vsakega jezika in s slovenščino ni nič drugače.

Problem predstavljata prej jasnost izražanja in sam status jezika. Kot piše VIDOVIČ MUHA (2013: 11), »aktualni čas zaznamuje kriza zaupanja v nacionalni jezik«. Živimo v času »globalizacije, kakršne v zgodovini še ni bilo, ko države in družbe po svetu doživljajo globoke spremembe in se skušajo prilagoditi bolj povezanemu, a izrazito

¹⁰ Beseda *blog* je nastala iz kombinacije angleških besed *web* (splet) in *log* (dnevnik). Leta 2004 je bila v ZDA izbrana za besedo leta in se je bliskovito razširila po svetu. V Sloveniji so bili na začetku šibki poskusi, da bi jo prevedli kot *spletni dnevnik*, a se prevod ni prijel, medtem ko je *blog* v kratkem času ustvaril celo družino besed (npr. *blogati, bloger, blogosfera*).

negotovemu svetu« (HELD idr. 1999: 71). Ta negotovost se zrcali tudi v izmuzljivosti in hibridizaciji diskurza. Vprašanje, ki se nam zastavlja, je, kaj površno in nejasno izražanje pove o našem razmišljanju in ali je z nejasnim jezikom sploh mogoče izoblikovati jasne misli. V kolikšni meri je toleranca neupoštevanja pravil in nejasnega izražanja še sprejemljiva, kdaj pa prestopi mejo in vodi do potencialnih nesporazumov? Drug izziv se nanaša na samo tehnologijo. Ali bomo dovolili, da nas tehnološke spremembe zaslužnijo in nam v celoti narekujejo način komuniciranja ali želimo nad tehnologijo kljub vsemu ohraniti nadzor? Na spletu obstaja npr. aplikacija *Tweet a Day*, ki podjetjem poenostavlja pisanje tvitov, prav tako so vedno bolj popularni spletni prevajalniki. V kolikor te in podobne aplikacije uporabljamo le kot koristne pripomočke in ohranimo končni nadzor nad njimi, nam je tehnologija nedvomno v pomoč, če pa prepustimo komunikacijo v celoti računalnikom, smo najbrž že prestopili mejo sprejemljivega.

4 Sklepne misli

Ni dvoma, da prostor v veliki meri določa razvoj tako slovenščine kot angleščine, v fizičnih in v virtualnih dimenzijah. Predvsem angleščina je doživela razvoj, ki ni primerljiv z nobenim drugim v zgodovini¹¹ in prehodila pot od homogenega jezika preko heterogenizacije do ponovnega poskusa homogenizacije v vlogi *lingue france*. Zgodba ostaja nedokončana, saj zaradi razširjenosti rabe angleščine v svetu in posledično njene variabilnosti lahko o njenem nadaljnjem razvoju le ugibamo.

Vpliv angleščine na slovenščino je večplasten: v izobraževalnem sistemu sta prisotna britanski in delno ameriški vpliv, v medijih in vsakdanjem življenju prevladuje ameriški. Ta je tudi prevladujoči element t. i. globalne angleščine, ki vedno intenzivneje vdira v slovenščino znotraj virtualne komunikacije in je kot taka vir potencialnih jezikovnih sprememb v njej.

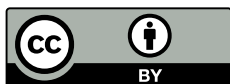
---

¹¹ Latinščina v vlogi *lingue france* je bila omejena na ožji krog izobražencev.

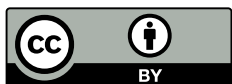

VIRI IN LITERATURA

- Anja HREŠČAK, 2014: Šest metrov v zrak in v Dravo. Blazing. *Večer*, 4. 7. 2014. 19.
- Alojz IHAN, 2014: Politični in znanstveni um. *Delo, SP.*, 7. 6. 2014. 9.
- Grega KALIŠNIK, 2014: Bote še? Ja, Satisfaction! *Nedelo*, 22. 6. 2014. 20.
- Vasja KOŠTI, 2013: »Treba je bilo stopiti iz omare«. *Večer*, 26. 10. 2013. 32.
- Sanja VEROVNIK, 2014: Kaj vpliva na nepremičnine. Home staging trka na slovenska vrata. *Večer, Priloga Kvadrati*, 7. 7. 2014. 6.
- Cosmopolitan*. Na spletu.
- Lent: Festival. Na spletu.
- Mavrični forum. Na spletu.
- Raddobrojem. Na spletu.
- Startup. Na spletu.
- Tweet A Day. Na spletu.
- Ranko BUGARSKI, 2006: *English: An Additional Language? ELLSII75 Proceedings I*. Ur. K. Rasulić, I. Trbojević. Beograd: Faculty of Philology. 31–33.
- David CRYSTAL, 2003: *English as a Global Language*. Cambridge: CUP.
- , 2006: *English and the Internet*. Cambridge: CUP.
- Gibson FERGUSON, 2009: Issues in Researching English as a Lingua Franca: A Conceptual Enquiry. *International Journal of Applied Linguistics* 19/2. 117–35.
- Jennifer M. GAMBLE, 2007: Holding Environment as Home: Maintaining a Seamless Blend across the Virtual/Physical Divide. *MIC Journal* 10/4. Na spletu.
- Ulf HANNERZ, 1992: *Cultural Complexity: Studies in the Social Organization of Meaning*. New York: Columbia University Press.
- David HELD, Anthony MCGREW, David GOLBALTT, Jonathan PERRATON, 1999: *Global Transformations: Politics, Economics and Culture*. Cambridge: Polity.
- Allan JAMES, 2008: New Englishes as Post-Geographic Englishes in Lingua Franca Use: Genre, Interdiscursivity and Late Modernity. *European Journal of English Studies* 12. 97–112.
- Braj KACHRU, 1985: Standard, Codification and Sociolinguistic Realism. *English in the World. Teaching and Learning the Language and the Literatures*. Ur. R. Quirk, H. Widdowson. Cambridge: CUP. 11–30.
- Monika KALIN GOLOB, 2008: *Jezikovnokulturni pristop h knjižni slovenščini*. Ljubljana: FDV.

- Alenka VALH LOPERT, Melita ZEMLJAK JONTES, 2014: Jezik kot odraz identitete Slovencev v znanosti (na primeru naslovov doktorskih disertacij). *Jeziki, literature in kulture v stiku*. Ur. M. Jesenšek. Maribor: Univerza v Mariboru. 259–84.
- Thomas McARTHUR, 2002: *The Oxford Guide to World English*. Oxford: OUP.
- Marco MODIANO, 1999: Standard English(es) and Educational Practices for the World's Lingua Franca. *English Today*, 60/4. 3–13.
- Robert PHILLIPSON, 1992: *Linguistic Imperialism*. Oxford: OUP.
- Barbara SEIDLHOFER, 2011: *Understanding English as a Lingua Franca*. Oxford: OUP.
- Marko SNOJ, 2012: *Slovar novejšega besedja slovenskega jezika*. Ljubljana: ZRC SAZU.
- Nada ŠABEC, 1995: *Half pa pu: The Language of Slovene Americans /Half pa pu: Jezik ameriških Slovencev/*. Ljubljana: Studia Humanitatis. Dostopno na: <http://www.ruslica.si/v2/default.asp?kaj=1&id=211>.
- , 1997: Slovene–English Language Contact in the USA. *International Journal of the Sociology of Language 124: Sociolinguistics of Slovene*. 129–83.
- , 2007: The Role of Language in Ethnic Identification of Slovene Americans. *Jezik i identiteti*. Ur. J. Granić. Zagreb, Split: Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku. 599–604.
- , 2008. English in a Global Context and its Impact on Slovene. *English language, Literature and Culture in a Global Context*. Ur. N. Šabec. Maribor: FF. 21–31.
- , 2011a: Sloglish or the Mixing/Switching of Slovene and English in Slovene Blogs. *Slavia Centralis 2/1*. 32–42.
- , 2011b: The Globalizing Effect of English on the Language of the Slovene Media *The Global and Local Dimensions of English: Exploring Issues of Language and Culture*. Ur. M. M. Brala, I. Krstanović. Dunaj: LIT. 113–26.
- Mojca NIDORFER ŠIŠKOVIČ, 2014: E-posredovano sporazumevanje v slovenščini od poimenovanj do jezikovne rabe in prihodnosti. 50. *seminar slovenskega jezika, literature in kulture: Prihodnost v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi*. Ur. H. Tivadar. Ljubljana: FF. 34–41.
- Steven VERTOVEC, 1999: Conceiving and Researching Transnationalism. *Ethnic and Racial Studies 22*. 447–62.
- Ada VIDOVIČ MUHA, 2013a: *Moč in nemoč knjižnega jezika*. Ljubljana: ZIFF.
- Andreja ŽELE (ur.) 2013: *Obdobja 32: Družbena funkcijskost jezika (vidiki, merila, opredelitve)*. Ljubljana: ZIFF.
- W3Tech – Web Technology Surveys. Na spletu.

SUMMARY

In the past, space used to influence the development of languages solely on a physical/geographical level. In the past two decades, however, the concept of space has changed radically, with languages being increasingly shaped also by virtual and cultural dimensions. It is the aim of this paper to explore the various ways in which Slovene and English function within the physical and virtual spaces of today's world.

The contrast between the relatively homogeneous English and Slovene spoken within their home countries (irrespective of Standard vs. dialectal variation) on the one hand and the less uniform varieties spoken outside their borders on the other will be pointed out. In the case of English, British territorial expansion around the world resulted in the emergence of several new native varieties (e.g., American English) as well as the so-called World Englishes spoken in former Indian, African and Asian colonies. In the case of Slovene, the spread involves contact with English in North American immigrant environments, the consequence of which has been a gradual shift of Slovene toward English.

The partial heterogenization that English underwent in the process of geographical expansion, however, is just one of the stages in its development. The other, which is still ongoing, is an unprecedented surge in its use as a global language and a new tendency toward its homogenization, albeit with a high degree of internal variation and hybridization. Due to increased mobility and the Internet especially, which allows for instant digital communication among users anywhere in the world, Global English has become the lingua franca of today. Local and physical constraints have largely lost their relevance, interaction is now based on shared interests regardless of geographical location, and the world in which people interact is no longer necessarily (only) physical, but also virtual. Global English in its role as the universal means of international communication thus exerts a very powerful influence on all other languages, including Slovene. The influence of English on Slovene, both in physical and in virtual spaces, will be examined on various linguistic levels and conclusions drawn with regard to possible developmental trends.

Slavistična revija (<https://srl.si>) je ponujena pod licenco
[Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2014_3_12.pdf | DOST. 26/12/24 22.02